

فرصت ها و تهدیدهای ناشی از توسعه فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش پس از پاندمی کووید ۱۹

امید سیفوری^{۱*}، فاطمه فرهیخته راد^۲

۱- کارشناسی ارشد مشاوره مدرسه، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.

* omidseifouri@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه فرهنگیان، اراک، ایران.

fatemehjiryaei59@gmail.com

چکیده

آموزش الکترونیکی از نقطه نظر فلسفی، مبتنی بر دیدگاه سازنده‌گرایانه و مشارکتی است. استریون و همکاران (۲۰۰۶) بر این عقیده‌اند که بعد از ظهور نظریه سازنده‌گرایی، قلمرو جدیدی از روش های جدید تدریس وارد حوزه‌های آموزش شده است؛ تدریس مبتنی بر سخنرانی کاهش‌یافته و در مقابل تدریس بر محورهای سازنده‌گرایی، روش تدریس فعال، مسئله محوری و فعالیت های مشارکتی جای تدریس سنتی را گرفته‌اند. این نوع روش‌های تدریس با سبک های چالش انگیز، یادگیرنده را به ساخت دانش که مستلزم درگیری فعال است تشویق می‌کند. تعامل در محیط آموزش الکترونیکی، یکی از عواملی است که متخصصان آموزش و پرورش را با چالش روبه‌رو ساخته است؛ چرا که بحث تعامل در محیط آموزش الکترونیکی، بسیار پیچیده‌تر از آموزش سنتی است. بدون تعامل، نه تنها یادگیرندگان انگیزه‌ای برای ادامه دوره در خود نمی‌بینند، بلکه یادگیری نیز به وقوع نمی‌پیوندد. همین نکته کافی است تا متخصصان آموزش و پرورش را وادارد تا بیشتر از پیش به مسئله تعامل در محیط آموزش الکترونیکی بیندیشند. رای ایجاد و برقراری تعامل سه عنصر اساسی به طور مشترک در بین آموزش سنتی و آموزش الکترونیک وجود دارند.

واژگان کلیدی: فناوری اطلاعات، آموزش و پرورش، آموزش الکترونیکی

درگیرند، با فشارهای روانی شدید هم دست و پنجه نرم کنند. احساسات بدنی مانند تب، سرفه، استفراغ و دشواری در تنفس هم می‌تواند استرس روانی را تشدید کند (یانپو و همکاران، ۲۰۲۰). هم‌چنین جدایی از خانواده و بودن در بیمارستان و احساس حبس‌شدگی نیز این فشارهای روانی را بیشتر می‌کنند (روبین و همکاران، ۲۰۲۰). هم‌چنین با افزایش موارد بالای مرگ و میر، تشدید گزارشات رسانه‌ها، عدم اطمینان درباره علل و ریشه‌های بیماری و ناکافی بودن منابع بهداشتی مثل تخت‌های بیمارستان، ماسک و غیره، اضطراب و نگرانی روانشناختی در جامعه در حال افزایش است (وانگ و همکاران، ۲۰۲۰، شانگ و همکاران، ۲۰۱۹).

۲- فناوری اطلاعات و آموزش و پرورش

ثروت، قدرت و دانایی از دیرباز از مهمترین عوامل تغییر مناسبات اجتماعی و فرهنگی بوده‌اند. در جهان سوم، دانایی به ویژه ارزان ترین وسیله ای است که مردم می‌توانند با استفاده از آن، شرایط اجتماعی و اقتصادی فرزندان خود را تغییر دهند. اما در جامعه‌ی مبتنی بر دانایی، ثروت و قدرت نیز در دانایی متجلی می‌شود، بنابراین دانایی مهمترین ابزار تغییر مناسبات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فرهنگی به حساب می‌آید. دنیای امروزی، دنیای پرشتاب گسترش و انتقال ارتباطات و اطلاعات و مهارت‌ها است. مسائل و چالش‌های آموزش و پرورش معاصر نسبت به دو دهه‌ی گذشته، شتاب مضاعفی یافته‌ است. افت کیفیت آموزش و پرورش، جهانی شدن اهداف تعلیم و تربیت، دغدغه‌ی حفظ هویت، بالا رفتن هزینه‌ها، رقابت گسترده، توسعه‌ی شکاف‌ها و غیره، از جمله این چالش‌هاست. در چنین فضایی، نظام تصمیم‌سازی آموزش و پرورش کماکان خود را با مسائل دهه‌های قبل مواجه می‌داند و قرار است در کنار انبوهی از مسائل و چالش‌های گذشته و حال به استقبال مسائل آینده‌ی خود و خود را برای مواجه‌شدن با آن آماده نماید ولی این امر با مکانیزم‌های جاری تصمیم‌سازی میسر نمی‌باشد. تحولات سریع عرصه‌های مختلف زندگی معاصر، شعار تشکیل دهکده‌ی جهانی و نظریه‌ی جهانی شدن را شکل داده‌ است و قطعاً این وضعیت در آینده‌ی ما را با موج وسیعی از مسائل و چالش‌های جدید مواجه خواهد ساخت. یکی از راه‌های برخورد منطقی و عقلانی با انقلاب اطلاعات می‌تواند توجه به مسئله‌ی آموزش و پرورش باشد که ابتدا باید قدرت مواجه انسان را بالا ببرد و با ایجاد تحول در بینش، دانش و نگرش انسان‌ها و افزایش مهارت‌های فردی و اجتماعی، آنان را فعال و اثرگذار برای مواجه با تحولات و تغییرات آماده نماید. در چنین شرایطی یکی از نیازهای سازمان‌های بزرگی همچون آموزش و پرورش، توسعه‌ی فناوری اطلاعات در برنامه‌های آموزش و پرورش است که می‌تواند تحول کیفی اهداف، برنامه‌ها، روش‌ها و شیوه‌ها و در نتیجه اثربخشی آموزش و پرورش را به دنبال داشته باشد. فناوری اطلاعات به مؤسسات آموزشی کمک می‌کند تا ساختارهای خود را همگام با تحولات زمان توسعه دهند، مسئولیت‌های جدیدی را در ارتباط با توسعه‌ی علم و مردمی کردن آن گسترش آموزش تأکید بر آموزش مداوم، یادگیری مادام‌العمر و تعمیم

آموزش و ... بپذیرند. برای آشنایی با مسئولیت‌ها، فرصت‌ها، تهدیدها و چالش‌هایی که فناوری اطلاعات پیش روی مدیران و برنامه ریزان آموزشی قرار داده است، نیاز به بهره‌گیری از تجربه‌ی دیگران برای تبیین دقیق نقش‌ها و کارکردهای سازمانی در سطوح ملی و منطقه‌ای کاملاً محسوس است. استفاده از تجربه‌های جهانی به ویژه از این جهت اهمیت دارد که این کشورها همزمان باید به گسترش آموزش و کاهش نابرابری‌های اجتماعی بپردازند و تلاش کنند تا رقابت را گسترش دهند و برنامه‌های رفع محرومیت‌های اجتماعی را نیز پیگیری کنند. این چالش‌ها به ویژه در حوزه‌های ملی و منطقه‌ای که به محرومیت و عدم توسعه‌یافتگی تاریخی دچارند بسیار جدی است. مک نایر (۲۰۰۰) در گزارشی پیشنهاد می‌کند که دولت‌ها برای دستیابی به این هدف:

۱- برنامه‌ریزی‌های جدی برای کسب اطمینان از ایجاد شرایط لازم برای دسترسی همگان به سخت‌افزارها و نرم‌افزارها را در دستور کار خود قرار دهند.

۲- سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی پرورش حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزشی

۳- تأکید بر یادگیری مادام‌العمر و برنامه‌های آموزشی مداوم

۴- تأکید بر به کارگیری فناوری اطلاعات و پرورش مهارت‌های شهروندی به منظور افزایش مشارکت اجتماعی و ملی

۵- تغییر نقش سیاست‌گذاران و تصمیم‌سازان آموزش و پرورش؛ یعنی لازم است سیاست‌گذاران آموزشی سرعت تحولات جدید و پیامدهای آن را به‌خوبی درک کنند و در نقش، رویکرد و سازوکارهای اجرایی انجام وظایف خود بازنگری به عمل آورند.

۳- اهمیت فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش

زندگی در دنیای جدید نیازمند شناخت کامل و کسب مهارت‌های استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات است، آن‌گونه که بدون داشتن چنین ابزاری، زندگی و به دنبال آن رقابت بسیار مشکل مستلزم از دست دادن فرصت‌های فراوانی در زندگی روزانه افراد و جوامع خواهد بود؛ به عبارت دیگر پیش‌بینی می‌شود که به‌زودی کلیه کارهای روزمره از طریق رایانه و اینترنت قابل انجام خواهد بود و تنها افرادی خواهند توانست از آن استفاده کنند که آموزش‌های لازم را کسب کرده باشند. رایانه و اینترنت به عنوان اصلی‌ترین دانش بشری امکان دسترسی عمومی به اطلاعات را فراهم کرده است. رایانه و اینترنت با دارا بودن قابلیت‌های فراوان، تسهیلات زیادی برای آموزش در اختیار کاربران قرار می‌دهد و آن‌ها را قادر می‌سازد تا با هزینه‌ای به مراتب کمتر از سایر وسایل آموزشی و کمک‌آموزشی سابق، باکیفیت بسیار بالایی از این امکانات استفاده کنند. از طرفی در دهه ۱۹۸۰ میلادی، سازمان‌ها با تحولات شدید محیطی روبه‌رو شدند و به این نتیجه رسیدند که برای مقابله با این مشکلات به یادگیری روی آوردند و با توجه به این موضوع که سرعت یادگیری سازمان بایستی از سرعت تغییرات محیطی بیشتر باشد، به همین علت مفهوم

یادگیری موردتوجه قرار گرفت؛ اما در هزاره جدید بسیاری از سازمان‌های جهانی معتقدند که فقط سازمان یادگیرنده کافی نیست، بنابراین باید به سازمان یاد دهنده تبدیل شوند. درواقع «بر اساس دیدگاه‌های جدید در مدیریت، مدیر یک مربی است. وظیفه مدیر ایجاد انگیزه و تجهیز کردن افراد معمولی است تا با شکوفا شدن توانائی‌های بالقوه و پرورش آن‌ها، کارهای فوق‌العاده انجام گیرد و این تکامل می‌تواند تدریجی باشد نه ناگهانی». (میرسپاسی، ۱۳۷۷). زندگی بشر از عصر تولید انبوه به عصر ارتباطات نامحدود و مدیریت اطلاعات و دانش ارتقاء یافته و کلیه فرآیندها و فعالیت‌های اقتصادی، فرهنگی، صنعتی، سیاسی و روابط اجتماعی جوامع را تحت تأثیر تغییراتی اساسی و پایه‌ای قرار داده است. چارچوب ساختاری تشکیل‌دهنده این عصر را تولید، پردازش، انتقال و مدیریت اطلاعات و ارتباطات به منظور ایجاد پایگاههای دانش و معرفت فردی، گروهی، سازمانی و کشوری جهت ارائه خدمات الکترونیکی تشکیل می‌دهد و لذا فناوری اطلاعات را که شامل فناوری‌های بکار گرفته شده در فرآیند مذکور می‌باشد برای سازمان‌ها و جوامع بشری، به‌عنوان عامل حیاتی و تعیین‌کننده مطرح ساخته است. در دنیای امروز اطلاعات نه تنها به‌عنوان یکی از منابع و دارایی‌های اصلی سازمان‌ها شناخته می‌شود، بلکه در حکم وسیله و ابزاری برای مدیریت مؤثر سایر منابع و دارایی‌های سازمان (منابع مالی، نیروی انسانی و غیره) نیز محسوب شده و لذا از اهمیت و ارزش ویژه‌ای در سازمان‌ها برخوردار گشته است؛ اما این ارزش تنها در صورتی محقق و دست‌یافتنی خواهد شد که اطلاعات بتواند در زمان مناسب، در اختیار افراد مناسب قرار گیرد و ارتباطات به‌صورت مطلوب و بهینه در سازمان برقرار گردد؛ و ازاین‌رو است که فناوری اطلاعات که زمینه‌سازی برای انتقال، جابجایی، بکارگیری و مدیریت مؤثر اطلاعات در سازمان می‌باشد از اهمیتی حیاتی برخوردار گشته است. از مهمترین تأثیرات فناوری اطلاعات و ارتباطات بر آموزش عالی، تغییراتی است که در ماهیت، هدف و عملیات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ایجاد نموده است. محیط دانشگاه‌ها روزه‌روز بیشتر به فناوری اطلاعات وابسته می‌شود و تغییرات و پیشرفت‌های ایجادشده در عرصه فناوری اطلاعات باعث تغییرات عمده، چه در بخش‌های آکادمیک و چه در بخش‌های اداری و مدیریتی دانشگاه‌ها می‌گردد. با افزایش دانش و آگاهی مؤلفه‌های جامعه دانشگاهی (اعم از سیاست‌گذاران و مدیران، کارکنان، اعضای هیات علمی و دانشجویان) از فناوری اطلاعات و امکانات بالقوه‌ای که می‌تواند فراهم نماید، نیازها و توقعات روزه‌روز افزایش می‌یابد. ضرورت بهره‌گیری از فناوری اطلاعات در دانشگاه‌ها، باعث می‌شود آموزش‌گیرندگان اطلاعات بیشتری را در مدت زمان کوتاه‌تری جذب کنند. پروژه‌های مطالعاتی در زمینه اثر فناوری اطلاعات در یادگیری، بیان‌کننده این واقعیت است که از زمان ورود این فناوری به حوزه آموزش، انگیزه افراد در فراگیری افزایش یافته است (یعقوبی ۱۳۸۰).

۴- فناوری اطلاعات و برنامه ریزی برای آینده

به گفته‌ی کلاس وریج، دنیایی که در آن زندگی می‌کنیم، آمیزه‌ای از فرصت‌ها و تهدیدهاست. او با توجه به پیچیدگی و حجم ناشناخته‌های جهانی که در راه است بر اهمیت برنامه ریزی راهبردی تأکید دارد (وریج، ۲۰۰۱). برای آشنایی با مسئولیت‌ها، درک فرصت‌ها و تهدیدهای آن و چالش‌هایی که با توجه به شرایط جامعه پیش روی ماست، بهره‌گیری از تجربه‌های دیگران، گسترش فرهنگ تعامل، هم‌اندیشی و ایجاد کانون‌های تفکر توسعه و تعمیم خردورزی برای بررسی رهیافت‌های سایر کشورها و ترسیم راهبردهای بومی، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است.

۵- فرصت‌ها و تهدیدها در آموزش و پرورش

آنچه در حال حاضر مشهود است، عبارت است از اینکه استفاده از فناوری اطلاعات در آموزش راه ساده‌ای برای حل مشکلات ناشی از کم‌کاری‌ها نیست. همچنین از آن به عنوان راهی مستقیم برای ارتقای معیارهای عملکرد دانش‌آموزان نمی‌توان نام برد. سرمایه‌گذاری روی منابع فناوری اطلاعات و رشد هم‌زمان مهارت‌های دانش‌آموز و معلم باید اثربخشی همه‌جانبه‌ی مدارس را بالا ببرد و سطوح عملکرد را بهبود بخشد اما هیچ ضمانتی وجود ندارد که این نظریه‌ها عملی شوند. بعضی از نوشته‌ها از تأثیرات منفی فناوری اطلاعات بر آموزش و یادگیری حکایت دارند. "سایمور پاپرت" دانشمند آمریکایی معتقد است که قرار دادن کامپیوتر در مدارس مثل نصب کردن موتور جت در یک کالسکه است. با این کار کالسکه موقتاً سرعت زیادی پیدا می‌کند اما چند لحظه بعد، همه‌ی آن تخریب می‌شود (کنی، ۲۰۰۰). هرچند در این مقایسه کمی مبالغه شده است ولی باید به این نکته توجه کرد که استفاده از فناوری اطلاعات در مدارس احتمالاً جنبه‌ی منفی نیز خواهد داشت به ویژه که نقش دانش‌آموز و معلم تغییر می‌کند و احتمال دارد که از حالت انسانی خارج شود.

از طرف دیگر پژوهش‌های متعدد نشان داده است که در صورت استفاده‌ی صحیح از فناوری اطلاعات در کلاس درس، فرآیند یادگیری به شیوه‌های مختلف بهبود می‌یابد که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱- با عرضه‌ی مواد آموزشی چندرسانه‌ای، امکان یادگیری از طریق حواس مختلف فراهم می‌شود.
 - ۲- انگیزه‌ی یادگیرندگان افزایش می‌یابد و در فرایند یادگیری فعال‌تر می‌شوند.
 - ۳- مهارت‌ها و فرایندهای شناختی سطح بالا از قبیل تفکر انتقادی بهبود پیدا می‌کند.
 - ۴- برای یادگیری مهارت‌های اساسی بر پایه‌ی سرعت یادگیری افراد، فرصت‌هایی را فراهم می‌آورد (رضوی، ۱۳۸۶).
- با توجه به توضیحات داده‌شده، از آنجاکه هر نوع تحول و تغییری در عرصه‌های مختلف از جمله عرصه‌ی آموزشی آثار و تبعات متناسب با اهداف و کارکرد خود را به دنبال خواهد داشت، توسعه‌ی فناوری اطلاعات از این قاعده مستثنی نخواهد بود؛ بنابراین در ادامه به فرصت‌ها و تهدیدهای ناشی از توسعه‌ی فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش خواهیم پرداخت.

تواند در هر زمان و مکان امکان دسترسی به اطلاعات را برای فراگیران فراهم و از آخرین تحولات علمی، اجتماعی، فرهنگی دنیا مطلع نماید.

۵-۶- کاهش هزینه‌های آموزشی در بلندمدت

یکی از مؤثرترین و کارآمدترین فرصتی که توسعه‌ی فناوری اطلاعات در محیط‌های آموزشی فراهم می‌کند، کاهش هزینه‌ها می‌باشد. هرچند در نگاه اول این ویژگی ممکن است چندان موردقبول قرار نگیرد ولی ضمن قبول این مطلب باید اذعان داشت که اصولاً یکی از انگیزه‌های توسعه‌ی فناوری اطلاعات، کاهش هزینه‌ها در ابعاد مختلف است. این امر در بخشهای اقتصادی، بازرگانی و تجاری تاکنون اثرات مثبت خود را به دنبال داشته است. درعین‌حال می‌توان پیش‌بینی کرد که کاهش هزینه در بخش آموزش در دو سطح انجام می‌شود: الف) سطح بلندمدت با توانمند ساختن نیروی انسانی و افزایش مهارت‌های فراگیران و بالا بردن سطح کارایی و کیفیت‌بخشی به مشاغل افراد و درنهایت کمک اساسی به توسعه‌ی منابع انسانی. ب) سطح کوتاه و میان‌مدت باصرفه جویی در هزینه‌های اداری با فعال نمودن اتوماسیون اداری، کاهش هزینه‌های نیروی انسانی.

۶-۶- روزآمد نمودن سیستم اداری و نظام آموزشی آموزش و پرورش

از مزایای مهم و اساسی توسعه‌ی فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش، نوسازی نظام آموزشی است. نظام آموزشی جریانی فعال است که به طور مستمر نیازمند بازسازی، بازنگری و بهسازی است؛ زیرا نظام آموزشی با انسان سروکار دارد و انسان موجودی است که همیشه در تلاش است وضعیت فردای خود را بهتر از امروز ببیند. از مزایا و فرصت‌های توسعه فناوری اطلاعات در ارضای همین انگیزه و نیاز انسان و به دنبال آن تحول و بهسازی نظام آموزشی است. این تحول شامل همه‌ی نیروی انسانی در آموزش و پرورش خواهد بود. دسترسی آسان به اطلاعات و منابع داخلی و خارجی، اطلاع از تجارب و مطالعات متعدد و متنوع در بخش‌های مختلف آموزش و پرورش و فرصت و امکان دستیابی به آخرین تحولات و دستاوردهای علمی، آموزشی و پرورشی می‌تواند پشتوانه‌ی قوی و مؤثری در روزآمدی نظام آموزشی باشد.

۶-۷- بازآموزی معلمان

سرعت تحولات علمی در جوامع مختلف دنیا و کشف و ارائه لحظه‌ای نظریه‌های جدید در امر یادگیری و یاددهی فراگیران، گسترش و توسعه‌ی منابع اطلاع رسانی و انتقال اطلاعات به جامعه، تسهیل امکانات و ارتباطات جدید برای دسترسی همگان به منابع اطلاعاتی و دانایی، ضرورت همگام‌سازی توانمندی معلمان با دانش و اطلاعات روز را دوجندان می‌کند. فناوری اطلاعات می‌تواند فرصتی را پیش روی معلمان قرار دهد که به استفاده از یک رایانه‌ی شخصی و با اندکی آشنایی با نحوه‌ی دسترسی به

منابع و اطلاعات در هر فرصت زمانی و مکانی، خود را به اطلاعات علمی و اجتماعی روز مجهز نماید؛ بنابراین یکی از وظایف نظام آموزشی آن است که به صورت فراگیر و همه‌جانبه تسهیلات لازم را برای بازآموزی معلمان فراهم نماید.

در آینده هیچ شغلی به اندازه‌ی شغل معلمی با چالش‌های اساسی و بنیادی در امر آموزش روبه‌رو نخواهد شد و هیچ امکانی کارآمدتر از فناوری اطلاعات برای تعدیل این چالش‌ها پیش‌بینی نمی‌شود. فناوری اطلاعات نقش معلم را علاوه بر یاد دهنده به یادگیرنده هم تبدیل می‌کند و فراگیری آموزش را مادام‌العمر می‌کند (عبادی، ۱۳۸۲).

۸-۶- ایجاد انگیزه و نوآوری در برنامه‌های مدارس

یکی از ویژگی‌های مبتنی بر فناوری استفاده از آموزش چندرسانه‌ای است. این مسئله امکان یادگیری را آسان، با انگیزه و ماندگار می‌کند. به علاوه تلاش و انگیزه‌ی فراگیران را افزایش می‌دهد. تنوع در شبکه‌ها و سایت‌ها و مطالب، ضمن تقویت روحیه‌ی تحقیق و جستجوگری در میان فراگیران، شوق و تلاش برای یادگیری را در فراگیران بیش‌تر می‌کند و به قول جان رایدل اگر از فناوری آموزشی به گونه‌ای مناسب استفاده شود به معلمان و دانش آموزان کمک می‌کند تا محیط یادگیری خلاق و صمیمی را ایجاد کنند. همچنین محیط مدرسه نقش مهمی در پیشبرد خلاقیت و نوآوری فراگیران دارد. مشارکت دانش آموزان در برنامه‌های کلاس و مدرسه زمینه‌های پرورش خلاقیت است. لازمه‌ی رسیدن و تحقق آموزش و پرورش خلاق، دور شدن از روش‌های سنتی آموزش و به کارگیری شیوه‌های جدید در امر یاددهی و یادگیری است و فناوری اطلاعات چنین فرصتی را برای آموزش فراهم می‌آورد.

۷- تهدیدها

فناوری اطلاعات بی‌طرفی و خنثی نیست. همانند یک تیغ دولپه است، هم می‌تواند به عنوان عامل نجات و فرصت تلقی شود و هم می‌تواند تهدیدکننده باشد. باید آن را همان گونه که هست پذیرفت و با اتخاذ سیاست‌های مناسب از تهدیدات آن کاست و بر فرصت‌های آن افزود. از مجموع مطالعات و بررسی‌های انجام‌شده تاکنون می‌توان به نکات زیر به عنوان تهدید اشاره کرد. هرچند ممکن است برخی از عناوین در فرصت‌ها نیز آمده باشد، اما مهم نوع نگاه و سیاست‌های اتخاذشده است که می‌تواند هر دو وجه تهدید و یا فرصت را در دل خود جای دهد.

۷-۱- افزایش شکاف طبقاتی

یکی از مهمترین و جدی‌ترین نگرانی در امر توسعه فناوری در آموزش و پرورش، پیش‌بینی افزایش شکاف‌های طبقاتی در بین اقشار برخوردار و محروم جامعه است. با توجه به این که دسترسی به فناوری اطلاعات نیازمند پشتوانه‌ی مالی افراد و کشورها و برخوردار بودن نظام آموزشی یک کشور از زیرساخت‌های فنی و مخابراتی می‌باشد در نتیجه افراد، نهادها و کشورهایی به این

فناوری نوین دسترسی پیدا خواهند کرد که از چنین پشتوانه‌ی مالی و فنی برخوردار باشند و کشورها و ملل محروم و افراد کم‌توان به لحاظ مادی و یا کشورهای توسعه‌نیافته به علت نداشتن پشتوانه‌های فنی و مخابراتی و همچنان بر محرومیتشان افزوده شود و این فاصله در امر آموزش که مبنا و اساس توسعه و پیشرفت ملت‌ها و کشورهاست به عنوان یک تهدید جدی تلقی گردد. نگرانی زمانی مضاعف می‌شود که سرعت، عمق و تأثیرگذاری همه‌جانبه فناوری اطلاعات این فاصله‌ها را به سمت یک شکاف دیجیتالی درآورد.

۲-۷- دسترسی آسان به منابع ضد ارزشی

استفاده‌ی ابزاری از امکانات تکنولوژی اطلاعات به ویژه اینترنت در جهت تأمین منابع و منافع اقتصادی، حاکمیت و تسلط معنی دار و بلامنازع شرکت‌های غربی بر شبکه‌های اینترنتی و تلاش همه‌جانبه برای انتقال مؤلفه‌های فرهنگی غرب در قالب نظم نوین جهانی و توانمندی بالقوه اینترنت برای ارائه و تبلیغ ناهنجاری‌های اخلاقی موجب نگرانی جدی بسیاری از دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت به ویژه خانواده‌ها و نهادهای فرهنگی است گرچه بنابر اظهارات رسمی برخی از مقامات مسئول حجم این قبیل اطلاعات کمتر از ۱/۵ درصد است اما باید این واقعیت را هم پذیرفت که فرهنگ فناوری اطلاعات از مؤلفه‌های خاص خود برخوردار است و تلاش برای القاء ناهنجاری‌های اخلاقی و حتی استفاده از شیوه‌های مؤثر برای اثرگذاری بر روی مخاطبین از جمله نتایج توسعه‌ی فناوری اطلاعات است که باید برای مقابله‌ی منطقی با آن چاره‌ای اندیشید.

۳-۷- افزایش هزینه‌های آموزشی

باید گفت که ابزارهای فناوری اطلاعات هزینه‌بر است و هرچند در نگاه بلندمدت به عنوان یک سرمایه تلقی می‌گردد اما هزینه‌ی سرمایه‌گذاری به ویژه در آغاز راه نسبت به سایر هزینه‌های آموزشی بالاست و تأمین آن به راحتی برای دولت و نهادهای آموزشی میسر نیست. از طرفی دیگر در صورت تأمین هزینه‌ی سخت‌افزاری ابزارهای فناوری اطلاعات، آنچه مهم‌تر است، نحوه و میزان استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات است. مطالعات و بررسی‌ها نشان می‌دهد که میزان استفاده بهینه از ابزارهای فناوری اطلاعات در کشورهای در حال توسعه بسیار پایین است. لذا توسعه‌ی فناوری اطلاعات در نظام آموزشی متقبل هزینه‌های فراوانی خواهد بود در صورتی که سازوکار لازم برای پشتیبانی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری آن فراهم نگردد واقعاً باید به عنوان تهدید جدی از آن نام برد.

۴-۷- نبود برنامه‌ی راهبردی در امر توسعه‌ی فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش

از ویژگی نظام‌های آموزشی، داشتن هدف، برخوردار بودن از برنامه و دارا بودن سیاست‌های راهبردی است و برنامه‌ی توسعه‌ی فناوری اطلاعات یک برنامه‌ی راهبردی و استراتژیک است. فناوری اطلاعات صرفاً یک سخت‌افزار نیست که با تأمین آن کار را

تمام‌شده تلقی نمود. فناوری اطلاعات قبل از این‌که یک سیستم سخت‌افزار باشد، نظام فکری و فرهنگی است. عامل فرهنگی یکی از مهمترین عوامل رشد و توسعه ی فناوری است بنابراین نداشتن برنامه راهبردی یعنی نداشتن نگاه همه‌جانبه و ندیدن بسترهای فرهنگی، اقتصادی و سیاسی و کاهش مشارکت و انگیزه سایر بخش‌ها در همراهی و همگامی با توسعه ی فناوری اطلاعات است که از جمله عوامل تهدیدکننده توسعه فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش است.

منابع

بزاز جزایری، احمد. (۱۳۹۴) یادگیری راهی به سوی پرکردن شکاف دیجیتالی. ناشر: منادی تربیت. تهران

رحمانی، جهانبخش-موحدی نیا، ناصر-سلیمی، قربانعلی. (۱۳۹۵). الگوی مفهومی نقش های آموزشی-تربیتی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش، دانش و پژوهش در علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، شماره دهم و یازدهم، ص ۴۶-۴۹

رستگارپور، حسن؛ عبدالمهی، نیدا (۱۳۹۴) راهبرد توسعه تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات ICT، تهران: دانش مردم رضوی، سید عباس (۱۳۹۶). مباحث نوین در فناوری آموزشی. انتشارات دانشگاه شهید چمران اهواز. اهواز

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۹۰ تهران

صالحی امیری، رضا-حیدری زاده، الهه. (۱۳۸۶). نقش فن آوری اطلاعات و ارتباطات در نظام آموزشی وتوسعه فرهنگی، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، پژوهشنامه شماره: ۱۵

عبادی، رحیم (۱۳۸۲). فناوری اطلاعات و آموزش و پرورش. ناشر: منادی تربیت. تهران

غفاری، زهره. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر فناوری اطلاعات (IT) در بهبود آموزش معلمان، مطالب و مقالات علمی مجتمع فرهنگی آموزشی علامه طباطبائی، روزنامه رسالت

فتحی واجارگاه، کورش؛ نصیری، فهیمه (۱۳۸۸). بررسی شرایط و امکانات مورد نیاز استقرار نظام آموزش الکترونیکی (وزارت آموزش و پرورش)

Tavakoli, A., Vahdat, K., & Keshavarz, M. (2020). Novel coronavirus disease 2019 (COVID-19): an emerging infectious disease in the 21st century. ISMJ, 22(6), 432-450.

Gorbalenya, A. E. (2020-02-11). "Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus – The species and its viruses, a statement of the Coronavirus Study Grofup". Archived from the original on 11 February 2020

Mucci, F., Mucci, N., & Diolaiuti, F. (2020). Lockdown and isolation: psychological aspects of COVID-19 pandemic in the general population. Clinical Neuropsychiatry, 17(2), 63-64

Remuzzi, A., & Remuzzi, G. (2020). COVID-19 and Italy: what next?. The lancet, 395(10231), 1225-1228

Rubin, G. J., & Wessely, S. (2020). The psychological effects of quarantining a city. Bmj, 368

Wang, Y., Di, Y., Ye, J., & Wei, W. (2021). Study on the public psychological states and its related factors during the outbreak of coronavirus disease 2019 (COVID-19) in some regions of China. Psychology, health & medicine, 26(1), 13-22.

World Health Organization. (2005). WHO checklist for influenza pandemic preparedness planning (No. WHO/CDS/CSR/GIP/2005.4). World Health Organization.

Wu, Z., & McGoogan, J. M. (2020). Characteristics of and important lessons from the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak in China: summary of a report of 72 314 cases from the Chinese Center for Disease Control and Prevention. Jama. Published online February 24, 2020. doi:10.1001/jama.2020.2648.

Xu, H., O'Brien, W. H., & Chen, Y. (2020). Chinese international student stress and coping: A pilot study of acceptance and commitment therapy. Journal of Contextual Behavioral Science, 15, 135-141.

Yanyu, J., Xi, Y., Huiqi, T., Bangjiang, F., Bin, L., Yabin, G., ... & Lijun, J. (2020). Meditation-based interventions might be helpful for coping with the Coronavirus disease 2019 (COVID-19).

Zangrillo, A., Beretta, L., Silvani, P., Colombo, S., Scandroglio, A. M., Dell'Acqua, A., ... & Tresoldi, M. (2020). Fast reshaping of intensive care unit facilities in a large metropolitan hospital in Milan, Italy: facing the COVID-19 pandemic emergency. Critical Care and Resuscitation, 22(2), 91

وزارت آموزش و پرورش
انباره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

CIVILICA

